

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА ТРАНСФОРМАЦІЮ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ ВІДНОСИН

*Стружєвська О.М., здобувач вищої освіти групи МЕН 6/1
Миколаївський національний аграрний університет*

Досліджено питання трансформації фінансово-кредитних відносин за умов глобалізації. Визначено, що глобалізація - це об'єктивна реальність, яка вносить кардинальні зміни у зміст діяльності всіх національних економік світу.

Ключові слова: фінансовий капітал, фінансово-промислова група, глобалізація, фінансова стабільність.

Швидкі зміни сучасного світу зумовлені впливом глобального капіталу, внаслідок чого економічна та фінансова сфери набувають нових якостей. Це виявляється в перетворенні світової економіки на цілісну глобальну фінансово-економічну систему, в якій значно зменшується роль міжетнічних бар'єрів для руху товарів, капіталу, валюти [1, с. 4]. Такі зміни особливо проявляються у функціонуванні самого фінансового капіталу, а також його складових - банківського та промислового капіталу. В результаті економіка стає зовсім іншою, і головна роль у ній вже не належить капіталу як такому, а фінансовому

капіталу [1, с. 4]. В такій економіці основою є фіктивний, спекулятивний капітал, який перетворює гроші та інші цінні папери у спеціальні швидкозростаючі активи. Метою операцій з такими активами є отримання прибутку від зміни їх цін. У результаті відокремлення поточних проблем та перспектив бухгалтерського обліку, аналізу та контролю в соціально орієнтованій системі управління підприємством фінансовий капітал через значне збільшення обсягу його діяльності, розвиток фінансових ринків та інструментів надає ілюзорність враження своєї самодостатності [2, с. 7]. Фінансовий капітал починає домінувати над продуктивним, підпорядковуючи свою діяльність своїм інтересам і цілям [2, с. 7]. Внаслідок цього лопаються фінансові бульбашки, які потім, вкрай загострюючи суперечності, руйнуються, призводячи до кризи. Внаслідок кризи відновляються пропорції між фінансовим та виробничим капіталом, а розмір фінансових активів стає адекватним масштабу реального капіталу [2, с. 7]. В цих умовах необхідність активного регулюючого впливу держави на діяльність суб'єктів господарювання є особливо нагальною для забезпечення економічного зростання з провідною роллю виробничого капіталу [2, с. 7].

В основі непропорційного збільшення фіктивного компонента лежить непомірний розвиток різних і маловідомих раніше похідних фінансових інструментів. [2]. І це створює своєрідний ефект, який лежить в основі формування глобальної фінансової піраміди. Так, в даний час світовий ВВП, основу якого становить новостворена вартість, перевищує 70 трлн. дол. США [2]. Одночасно у фінансовій сфері має місце безпрецедентна мультиплікація цінних паперів, деривативів та похідних фінансових інструментів. Їх вартісна оцінка на порядок перевищує світовий ВВП, так як ринок деривативів і позабіржових похідних фінансових інструментів вже сягнув 800 трлн. дол. США [2, с. 18].

Як бачимо, у нинішніх умовах фінансовий капітал стає ще сильнішим та потужнішим, ніж у попередні періоди соціально-економічного розвитку. Так, фінансовий капітал міцно закріпився в політичній та бізнес-еліті. Багато авторів пишуть про «фінансування» економіки, надаючи цьому терміну інше значення,

зокрема з огляду на швидке збільшення частки фінансів в економіці та глобальний характер фінансових операцій [3]. Як наслідок, зростає потреба регулювати умови функціонування та пропорції розвитку фінансового капіталу. І це вимагає розробки та впровадження регуляторних заходів економічної політики. Світова економічна теорія та практика вже здобули значний досвід впровадження регуляторних заходів. Взагалі спектр вироблення економічної політики визначається вибором кейнсіанського чи монетаристського напрямку [3]. Відмінності між цими сферами економічної думки є принциповими, і рекомендації кожної галузі часто суперечать одна одній. Що до України, то в тісній співпраці з МВФ ми сьогодні змушені зосередити свою національну економічну політику на рецептах монетаризму, навіть якщо вони не повністю підтримують стан економіки. Однак розробка та реалізація заходів економічної політики вимагає врахування ролі та впливу фінансово-промислових груп [3]. Фінансово-промислова група – сукупність юридичних осіб, що діють як основні і дочірні товариства, які повністю, або частково об'єднали свої матеріальні і нематеріальні активи. Серед учасників фінансово-промислової групи обов'язкова наявність організацій, що діють у сфері виробництва товарів і послуг, а також банківських установ або інших кредитних організацій [3].

Отже, реалізація заходів регулювання економічної політики, спрямованих на забезпечення розширеного відтворення, є особливо важкою. В умовах глобалізації фінанси надмірно зростають і їх неможливо адекватно контролювати на національному рівні.

Для сучасної ділової практики стає актуальним пошук ефективних методів, способів та механізмів, які дозволять переорієнтувати фінансовий капітал від угод про спекулятивно-посередницькі послуги на обслуговування процесів, що передбачають розширене відтворення основного капіталу [3]. У цих умовах функціонування фінансової системи як основної цілі має бути спрямоване не на приріст грошового капіталу, а на підвищення економічного розвитку і ефективності реального виробництва.

Глобалізація - це об'єктивна реальність, яка різко змінює зміст діяльності всіх національних економік світу. Економіка України повинна якомога швидше адаптуватися до таких змін [2]. Через національні кордони глобальний капітал стає привабливістю для робітників, сировини та фінансових ресурсів слаборозвинених країн. Виходячи з цього, слаборозвинені країни через кругообіг глобального капіталу залучаються до більш високих умов та способу життя. У свою чергу, глобалізація створює умови для глобальної турбулентності, і як наслідок, світова економіка сьогодні перебуває у передкризовому стані [2].

Література:

1. Экономическая теория на пороге XXI века: Финансовая экономика / Под ред. Ю.М. Осипова, В.Г. Белолипецкого, Е.С. Зотовой. – М.: Юристъ, 2001. – 704 с.
2. Лукьянов В.С. Финансиализация как проявление глобализационной трансформации / В.С. Лукьянов // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 4 (142). – С. 15–22.
3. Юридический словарь [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://dic.academic.ru/>

Annotation

Thesis is devoted to the study of transformation of financial and credit relations in the conditions of globalization. Globalization has been determined to be an objective reality that dramatically changes the content of the activities of all national economies in the world.

Key words: *financial capital, financial-industrial group, globalization, financial stability.*

**Науковий керівник – Бурковська А.В.,
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв**